

Ærede Majestet kong Harald, Deres kongelige høyhet kornprins Haakon, representanter for Sametinget i Norge, æresgjester og spesielt samer i Norge!

Jeg vil takke for innbydelsen til denne viktige begivenheten og vil først ønske de valgte sametingsrepresentantene lykke til og også ønske dere visdom og at dere lykkes i deres viktige arbeid.

I denne valgperioden er målet for Sametinget i Norge å komme i mål med videreføringen av forhandlingene med den nordiske samekonvensjonen. For at samenes røst skal høres og at konvensjonen virkelig skal kunne bedre samenes rettigheter, er det nødvendig at sametingene effektiviserer sitt samarbeid i de videre forhandlingene.

Sametingene i Norge, Sverige og Finland har sammen med de samiske organisasjonene i Sverige jobbet i samråd med Samisk parlamentarisk råd i 13 år allerede. Mangelen på økonomiske ressurser i SPR har vanskeliggjort samarbeidet. Den største utfordringen har vært den at statene ikke har ønsket å anerkjenne offisielt posisjonen til Samisk parlamentarisk råd. Sametingenes status og oppgaver er forskjellige like som også lovene, som styrer sametingene på nasjonalt nivå, er forskjellige. Vårt samarbeid har utviklet seg langsomt – best er det kanskje på språksektoren. Forhåpentligvis får vi med opprettelsen av foretaket Sámi giellagáldu (samisk språkkilde) etablert et fast fellessamisk språkorgan klarer å trygge framtiden for det samiske språksamarbeidet over landegrensene.

Nordisk samekonvensjon berører bare det samiske folket i tre land, men vi skal ikke glemme det samiske folket i Russland. Vi må støtte de russiske samenes organisering og deltakelse i det internasjonale samarbeidet på samme måte som vi de selv forholder seg sitt egen parlamentariske styre.

Utfordringene til dagens samfunn krever at det er framgang i samarbeidet mellom sametingene. Samene vil møte rasisme i alle de landene der det bor samer, i Norge, i Sverige, i Finland og i Russland. Blant annet er det kommet ønsker om å nedlegge Sametinget. Samtidig med dette øker interessen for det arktiske området og interessen for å utnytte naturressursene i de samiske bosetningsområdene.

I denne situasjonen behøver vi et effektivt Samisk parlamentarisk råd, fordi vi har felles utfordringer. Vi må snakke om ett folk i fire stater nå vi presenterer vår kultur for fremmede. Vi samer må også endre vår egen tenkegang og arbeidsmåter. De enkelte sametingene burde undersøke virkningene av våre egne vedtak på arbeidet til de andre sametingene og utvikle vårt eget arbeid slik at Samisk parlamentarisk råd kunne bli et ekte vedtaksorgan og ikke bare et diskusjonsforum. Jeg forventer også at i den endelige nordiske samekonvensjonen vil funksjonen til Samisk parlamentarisk råd utvikles og forbedres til å komme på nivå med loven. Jeg håper også at den norske staten forlenger sin velvilje i forhold til menneskerettighetene og utvikler videre det norske sametingets rettslige stilling internasjonalt i henhold til menneskerettighetene.

Vi samer har levd så lenge under påvirkning fra hovedkulturene at de har kopiert deres modeller som sine egne. Samfunnsmodellen, kjønnsstrukturene og tenkemåten til hovedsamfunnet har i de senere årene påvirket mer og mer den samiske kulturen og de samiske samfunnene.

For at den samiske kulturen skal kunne overleve som en egen kultur, kreves det at mi nekter å inngå de kompromissene som det stadig kreves av oss og heller tar vare på det samiske samfunnets verdi-verden og bevaringen av dette. Vi må også granske våre vedtak og deres virkning på verdiene i det samiske samfunnet og samenes fremtid. Det samiske samfunnet kan heller ikke bevares dersom hvem som helst bare kan kunngjøre seg selv som same for på den måten oppnå status som same.

Samene er et forlikelig og fredselskende folk. Men overdreven forlikelighet og hovedkulturenes behov og samfunnets forståelse kan gå for langt. Vi eldre samiske politikere må også utforme en bedre fremtid for samiske barn og unge, gjøre det mulig for samisk ungdom å kunne delta i politikken og overføre sterk samisk identitet og kulturarv til samisk ungdom. Jeg er også veldig glad for at hvert enkelt sameting har sitt eget ungdomsorgan.

Kjære tilhørere

Over hele bosetningsområdet for det samiske samfunnet utnyttes naturressursene, noe som gjøres uten at samene som urfolk har gitt tillatelse for utnyttningen eller medhold på grunnlag av forhåndsinformasjon etter folkeretten. Disse problemstillingene kommer til å vedvare også i fremtiden. Nasjonalstatene har ennå ikke tatt vare på urfolkene og ikke lært noe av de klimaendringene som de har skapt selv, men storindustriens grenseløse utbytting av naturressursene i våre bosettingsområder fortsetter. Denne situasjonen berører alle de nordlige urfolkene. Det må komme en stopper for den uholdbare utnyttningen av naturressursene.

Oppfyllelsen av lovene er noe statene ofte ikke skjønner. Spesielt bekymret er jeg for fremtiden for de tradisjonelle samiske næringene. De tradisjonelle samiske næringene bærer samenes kulturelle kunnskaper og vår felles historie. Situasjonen til de tradisjonelle næringene er vanskelig på grunn av klimaendringene og i en verden i endring. Vi behøver et helhetlig program for trygging av samiske næringer og samisk kultur i hele Sápmi. Samisk reindrift er samekulturens pilar, som understøtter bevaringen av tradisjonell kunnskap og samisk språk. Selv om ikke alle samer jobber i reindrifta, er reindrifta en viktig del av samisk identitet og den er også en viktig del av den åndelige og materielle kulturen. Å støtte det reindriftssamiske, betyr å støtte fremtiden for samisk kultur.

Med disse ordene vil jeg enda en gang på vegne av Sametinget i Finland ønske det nye Sametinget og sametingsrepresentantene lykke til.

Takk for oppmerksomheten!